

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

สถานการณ์บนพื้นที่สูงในปัจจุบันที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของกลุ่มชนเผ่าต่างๆ ทั้งมังกะเหียง มูเซอ ฯลฯ มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากมีแนวโน้มการเพิ่มของประชากรขึ้นอย่างมาก ซึ่งทำให้มีความต้องการทรัพยากรพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น บ้านเรือน ยารักษาโรค พื้นที่ทำการเกษตร และปัจจัยสำคัญคือ อาหาร โดยเฉพาะอาหารประเภทโปรตีน ซึ่งการปลูกพืชบนที่สูงไม่สามารถทดแทนความต้องการแหล่งโปรตีนทั้งหมดได้ ชาวเขาทำการหาสัตว์ป่าต่างๆ มาเป็นอาหาร เมื่อมีจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์ป่าอย่างมาก สัตว์ป่าเริ่มหายากมากขึ้น ส่วนการเลี้ยงสัตว์ของชาวเขานบนพื้นที่สูงพบอยู่บ้างได้แก่ สุกรพื้นเมือง ไก่พื้นเมือง ซึ่งสุกรพื้นเมืองมีการเลี้ยงไว้เพื่อเป็นแหล่งอาหารในงานประเพณีต่างๆ งานเลี้ยงผีต่างๆ เก็บไว้เป็นอาหาร หรือแม้กระทั่งเอาไว้ขาย โดยเฉลี่ย 5.2 ตัว/ครัวเรือน ลักษณะสุกรบนพื้นที่สูงโดยทั่วไป มีสีดำ ลำตัวค่อนข้างสั้น มีเต้านมประมาณ 5 คู่ อายุการเป็นหนุ่มสาว 5-8 เดือน ลูกหย่านม ตั้งแต่ 0-10 ตัว แต่มีเจริญเติบโตช้าเนื่องจากคุณภาพอาหารต่ำ และคุณภาพซากมีไขมันสูงมากถึง 70 % (ธีระและโชค, 2523)

ปัจจัยหลักสำคัญที่ยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงสุกรบนพื้นที่สูงให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพซากดีขึ้นได้ คือ แหล่งอาหารของสุกรบนพื้นที่สูง จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาหรือปรับปรุงพันธุ์สุกร เนื่องจากชาวเขานบนพื้นที่สูงต้องทำการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตและจำหน่าย ส่วนที่เหลือใช้จึงจะนำมาเลี้ยงสัตว์ หากจะนำอาหารสุกรจากพื้นราบขึ้นไปใช้ในการเลี้ยง จะทำให้ต้นทุนสูงขึ้นมา ดังนั้น เมื่อแหล่งอาหารของการเลี้ยงสุกรเป็นข้อจำกัดที่สัตว์ต้องได้รับอาหารคุณภาพไม่ดีนัก อาจจะมีโปรตีนในระดับเพียง 5-10 % และสารอาหารอื่นๆ ไม่เพียงพอ ประกอบกับคุณภาพซากของสุกรบนพื้นที่สูงที่เลี้ยงโดยทั่วไปมีคุณภาพต่ำมีไขมันมาก การนำไปใช้ประโยชน์ทางสารอาหารโปรตีนได้น้อย และพัฒนาต่อยอดเพื่อการบริโภคในรูปแบบอื่นๆ เป็นไปได้น้อย

ดังนั้น การปรับปรุงพันธุ์สุกรที่เหมาะสมกับการจัดการและการเลี้ยงบนพื้นที่สูง จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่ทำให้ได้พันธุ์สุกรที่นำขึ้นไปเลี้ยงในสภาพบนที่สูง ต้องเป็นพันธุ์ที่เหมาะสม ที่ต้องมีความแข็งแรง ทนทานต่อสภาพการเลี้ยงบนพื้นที่สูงที่อาหารคุณภาพด้อยกว่าปกติ ด้านทานโรค มีภูมิคุ้มกันที่ดี และที่สำคัญต้องมีคุณภาพซากที่ดี เพื่อการเป็นแหล่งโปรตีนและการการพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกด้วย จากรายงานของประภาสและคณะ (2548) ได้คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สุกรพื้นเมืองในภาคเหนือ พบว่าจำนวนลูกมีชีวิตต่อครอก 7.43 ตัว คุณภาพซากเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต 23.13 % มีเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต 21.71 % คุณลักษณะดังกล่าวด้อยกว่าสุกรขุนเชิงการค้า พบว่าเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต เท่ากับ 37.22 % และเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต เท่ากับ 13.20 % ประกอบกับสุกรพันธุ์พื้นเมืองเป็นอายุการเป็นหนุ่มสาวช้า และด้วยปัจจัยคุณภาพอาหารที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งแนวทางการปรับปรุงพันธุ์สุกรให้เหมาะสมสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง น่าจะสามารถใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างอย่างยั่งยืน

กรวรรณและคณะ (2558) ได้คัดเลือกและทดสอบสุกรสายพันธุ์แท้พื้นเมือง เหมยซาน และลูกผสมพื้นเมืองกับเหมยซาน พบว่า ลูกที่เกิดจากแม่พันธุ์เหมยซานผสมข้ามกับพ่อพื้นเมืองให้ลูกต่อครอกเท่ากับ 10 ตัว น้ำหนักแรกคลอดเฉลี่ย 1.04 กก.ต่อตัว น้ำหนักหย่านมเฉลี่ย 6.57 กก. มีจำนวนเต้านมเฉลี่ย 15.8 เต้า ซึ่งมีมากกว่าพันธุ์พื้นเมืองถึง 50% ทั้งการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง มีความแข็งแรง ไม่มีการสูญเสียในช่วงการเลี้ยงลูก ส่วนลูกที่เกิดจากแม่พันธุ์พื้นเมืองผสมกับพ่อพันธุ์เหมยซานให้ลูกต่อครอกเท่ากับ 11 ตัว น้ำหนักแรกเกิดโดยเฉลี่ย 0.81 กก.ต่อตัว และน้ำหนักหย่านมโดยเฉลี่ย 4.05 กิโลกรัมต่อตัว มีจำนวนเต้านมโดยเฉลี่ย 14.5 เต้า เมื่อนำลูกมาเลี้ยงต่อในปี 2559 โดยดูจากลักษณะภายนอก การยืน มีขาที่แข็งแรง ไม่มีอาการผิดปกติใด รวมถึงสุขภาพดี มีอัตราการเจริญเติบโตสูงจากกลุ่ม มีจำนวนเต้านมมาก และมีการกระจายตัวของสีด้าทั้งตัว ไม่มีสีขาวปน ยกเว้นเหมยซานที่มีเท้าทั้งสี่เป็นสีขาว ได้คัดเลือกสุกรสายพันธุ์ เหมยซาน 100 % ได้จำนวน 2 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 17.0 เต้า ส่วนสายพันธุ์พื้นเมือง 100% ได้จำนวน 8 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 11.6 เต้า และสุกรสองสายพันธุ์ที่จะใช้เป็นสายแม่ ได้จำนวน 18 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 15.8 เต้า เพื่อคัดเลือกเป็นพ่อแม่พันธุ์ในรุ่นต่อไป

เพื่อให้ได้ทั้งสายพันธุ์ที่เหมาะสมและสามารถเลี้ยงบนพื้นที่สูงได้ดี ในปี 2560 และรักษาสายพันธุ์แท้ไว้ จึงปรับปรุงสายพันธุ์ต่อเนื่องในปีที่ 3 เพื่อให้เกษตรกรได้มีสายพันธุ์สุกรที่เหมาะสมกับบนพื้นที่สูงไว้เลี้ยงเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์สุกรสายพันธุ์แท้ (สายพันธุ์พื้นเมือง) สำหรับใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์ และสุกรลูกผสมสามสายพันธุ์

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

1. การรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงสุกรสายพันธุ์แท้ สำหรับใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์
 - (1) คัดเลือกและผสมพันธุ์สุกรสายพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์เหมยซาน รุ่น F₂ จำนวน 2 สายพันธุ์ สายพันธุ์ละ 3 คู่ผสม เพื่อพัฒนาเป็นสายพันธุ์แท้รุ่น F₃
 - (2) การเลี้ยงสุกรสายพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์เหมยซานรุ่น F₃ เพื่อทดสอบสมรรถภาพการผลิตสุกรบนพื้นที่สูงและคัดเลือกสุกรสายพันธุ์แท้รุ่น F₃ สำหรับใช้ในการปรับปรุงพันธุ์รุ่นต่อไป
2. การทดสอบสุกรลูกผสมรุ่น F₃ ที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขของการเลี้ยงและการจัดการบนพื้นที่สูง
 - (1) การผสมพันธุ์สุกรลูกผสมรุ่น F₂ เพื่อให้ได้ลูกผสมรุ่น F₃ จำนวน 2 สายพันธุ์ สายพันธุ์ละ 3 คู่ผสม ภายใต้เงื่อนไขของการเลี้ยงและการจัดการบนพื้นที่สูง
 - (2) การเลี้ยงสุกรลูกผสมรุ่น F₃ เพื่อทดสอบสมรรถภาพการผลิตสุกรบนพื้นที่สูง ที่แตกต่างกัน 3 ระดับความสูง (500-800, 800-1,000 และ มากกว่า 1,000 MSL.) และคัดเลือกสุกรลูกผสมรุ่น F₃ สำหรับใช้ในการปรับปรุงพันธุ์รุ่นต่อไป